

paulo ante ediderant, derelicta, recederunt: cui hanc præfixit inscriptionem Hilarius, sub initium libri de Synodis: *Exemplar blasphemie apud Sirmium per Osum, & Potamum conscripta*. Atque hæc professio, quam miserandus Osius prævaricator esse ratam voluit, est priore illa mutuo deterior, quæ vox substantiæ, quæ in priore exprimebatur, expuncta fuit, dictusque fuit Patri similis Filius absque alio additamento, atque ita tam *homousion* Catholicorum, quam *homousion* mitiorum Arianorum excluderentur ab hac posteriore formula, solaque restabat deteriorum Arianorum, qui plus reliquis Arianis Christo injuriosi erant, non solum substantia Paternæ in Filio identitatem ac æqualitatem, sed unam præterea secundum substantiam similitudinem negantium. Hujusce vero Osiannæ professionis tantum postmodo supponit Arianos, ut eam supprimi voluerint interposita Constantii (sicut infra videbimus) auctoritate. Quis vero stupendum istum Osi lapsum non deplorat? O deplorandum Sirmii Conciliabulum & plane funestum, quod duas illas Ecclesiæ columnas Liberium & Osum subruit, soloque adquavit! Osius tamen ut Athanasii condemnationi consentiret, adduci nullo modo potuit, Quis humanæ infirmitatis & inconstantiae vicem non luceat, non obstupescat, non contremiscat? Quis hereticorum artes & nequitiam, atque illorum crudelitate plagas centenario, tamque sublimis meriti feni, ut in istam apostasiam compelleretur, illatas non execretur? Magnum illum & hæcenus sanctissimum Episcopum, invidiæ constantiæ specimen, qui præclaræ confessionis, atque sub Diocletiana persecutione passionis vibices & cicatrices corpore suo gerebat? Osum illum, quo tot annos defensore ac duce Orthodoxa fides adversus atrocissimos Arianorum insultus steterat invicta & inconcussa; illum vere (sic enim audiebat) Synodorum Patrem, qui potestate Apostolici Legati duabus œcumenicis Synodis præferebat, Nicænæ in Oriente, Sardicenis in Occidente; qui cum tanto gloriæ splendore interfuerat, præcipuaque partes egerat in Concilio Eliberitano, Arelatensi, Neocæsarensi, Alexandrino, & Gangrensi, qui Solis instar Orientis & Occidentis regionis mirificæ doctrinæ, sanctitatis & prudentiæ splendoribus collustraverat, qui fuerat Magni Constantini in capessenda Christiana religione catechistes; & quem ille vicissim, per venerationem & observantiam, Patris appellatione honorabat; qui symbolum Nicænæ fidei contexerat; illum inquam Osum, tot victoriis tot tropicis, tanta meritorum gloria insignem, venerabilem, admirandum, in tam protracta & venerabili senectute, flagellis tandem & cruciatibus (ut scribunt Socrates & Sozomenus) adegit Ariana perfidia ad hæresim, quam tot annos gloriose profligaverat, profitendam! Refert tamen Athanasius epist. ad Solitar. ipsum in Hispaniam reducem, sub exitu vite, suam damnasse cum Ursacio, Valente ceterisque Sirmiensibus communionem, nefariamque confessionem.

4. Dirempto Sirmiensis Conciliabulo, coram multis Episcopis nondum digressis, & octo Senatorii ordinis viris, a Constantio delegatis descendisse in certamen, prædunt Epiphanius, Socrates & Sozomenus, Photinum cum Basilio Ancyrano (quem in sedem Marceli Ancyranum a se abdicati successerant Arianis) in eaque concertatione victum Photinum, tum demum Episcopatu Sirmiensis depulsum: Victorem autem Basilium in didem Ancyram profectum cum pluribus Episcopis ad Encæniam celebranda Basilicæ quam erat dedicaturus. Quo cum advenissent, habito Antistitum conventu deliberatum est de supprimenda illa Sirmiensis professione secunda, utpote Filio Dei nimium injuriosa, cui Osius infelix subscripserat: deque retinenda, & quoad fieri posset, propaganda priore illa Sirmiensis, cui Liberius Papa consenserat. Qui huic formulæ adhererent, Semiariani dicti sunt, quorum principes erant Georgius Laodicenus, & ipse Basilius Ancyranus, Peracta hac Synodo Ancyrana, Legati inde ad Constantium Principem profecti sunt, Basilius ipse, Eustathius Sebastianus, Eleusius Cyzicenus & Leontius Presbyter, petentes ab Imperatore ultimæ Sirmiensis formulæ abolitionem, quibus tunc ille consentiret. Veruntamen vere inconstans Constantius deteriorem formulam Christoque contumeliosorem, suadente Acacio, prævalere mox jubebit, & ipsum Basilium Ancyranum ceterosque Semiarianos sedibus suis dejiciet.

CONCILIIUM ARIMINENSE

Anni 359.

1. Miratur Athanasius Constantii ceterorumque Arianorum vesaniam, tam multas Synodos indicentium, atque incessanter per omnes mundi plagas discursantium hoc solo sine, ut inquiratur & statuat, quidnam sit de Christo ab ipsis Christianis tenendum & credendum. Quasi vero (inquit lib. de Synodis) neque ipsi, neque Patres eorum Christi fide notitiaque inbuti fuerint, & innumerabilis Sanctorum, qui præcessere, multitudo Martyrum, Confessorum, Virginum, & Ecclesiæ Doctorem, qui tam multa de Christo Dei Filio fideque Christiana conscripserunt, Christum nescierint. Adeo ut per trecentos & amplius a Christo annos, Christi cognitio necdum illuxisset ceperit. Nemo enim habere querit nisi hoc unum, quod nondum habet, atque cum tam crebris repetitisque Synodis nondum eorum animis sit satisfactum; & tot tamque diversas fidei formulas in suis illis Synodis procederint sese invicem destruentes, ostendunt se tanto molimine, tantis discursationibus, tantoque apparatu iteratis perquisitionibus, nondum se hoc assequi potuisse, quidnam de Christo ab ipsis Christianis fide ad æternam salutem necessaria tenendum sit. Quæ sane res omnium impiorum gentilium atque Judæorum Judibrio, in quotidianis subsannationibus Christi Ecclesiæ religionemque indignissime exponit. Synodus quidem Nicæna, quæ istos omnes conventus præcessit, non perquisivit novam aliquam de Filio Dei cognitionem; sed novam insurgentem adversus Dominum, & adversus Christum ejus hæresim opponendo unanimum totius Ecclesiæ de Christo persuasionem & certissimam fidem, sectam novam damnavit & anathemate percussit; soloque proposito semel symbolo fidei hæcenus de Christo traditæ, istos novarum Synodorum auctores arguit satis superque hereticos esse pertinaces.

2. De Constantio verissime testatur ethnicus historicus Ammianus Marcellinus: *Christianam religionem absolutam & simplicem anili superstitione confundens, in qua scrutanda perplexius quam componenda excitavit dissidia plurima; quæ progressa fufus aluit concertatione verborum, ut ceteris Antistitum jumentis publicis vitro citroque discurrentibus, per Synodos quas appellant, dum ritum omnem ad suum traducere conatur arbitrium, rei vehiculari succiderit nervos.*

3. Uno eodemque anno Christi 359, qui est Liberii Papæ octavus, & Constantii Cæsaris vigesimus novus, Consulibus Eusebio & Hypatio, Constantius duas toto Orbe Synodos indixit: unam Seleuciæ in Oriente, alteram Arimini in Occidente. Utriusque contexit fidelem historiam Athanasius lib. de Synodis Ariminenis & Seleuciensis. Convenere Arimini, quæ est Italiæ Urbs in Provincia Emilia, quadringenti circiter Episcopi, in quibus numerabantur secundum Athanasium quinquaginta, secundum autem Severum Sulpicium octoginta Arianis, in quibus erant Valens, Ursacius, Demophilus Mediolanensis Ecclesiæ infaustus pulso in exilium Dionysio. Huic interfuit Synodo Vincen-tius Capuæ Episcopus Apostolicus Legatus, qui eodem dudum fuerat munere in sancta & œcumenica Nicæna perfunctus. In primis insisteret Arianis, ut illa Sirmii edita secunda formula fidei prævaleret, nulla interjecta substantia, multoque minus *consubstantialis* mentione. Catholici non aliud quam Nicænæ fidei symbolum admittendum esse contendebant. Et post varias demum concertationes, Arianis se ab Orthodoxis sejunxerunt. Tum Orthodoxi Antistites Valentem, Ursacium, Auxentium, Demophilum declaratos hereticos a fidelium societate resecurunt.

4. Quia vero dirimi ac dissolvi Synodum Constantii veterat, antequam ipse receptis Synodicis litteris, & de Synodi actis plene instructus, suum scripto placitum Patribus significasset: Pars utraque per delegatos a se Synodicas ad ipsum transmissit; sed Arianorum Legati Valens & Ursacius citatiore cursu primi ad Constantium in Oriente degentem delati, præoccupato illius animo sic illum a Catholicis alienarunt, ut supervenientibus Catholicis Legatis sui accessum non permiserit. Scripsit tamen ad Synodum se negotiorum fluctibus obrutum non potuisse Legatos in suum conspectum admittere. Veruntamen ipsis delegatis mandasse, ut se Adrianopoli præstolarentur, donec ipse ab expeditione, cui se accingebat, regrederetur. Sic ille consulto egit, ut Orthodoxi, quorum major pars existimans gratiam Imperatoris inire, si ejus ætarii sumptus præstaret, maluerat suis aut Ecclesiarum expensis Arimini vivere, quam

SYNODUS SELEUCIENSIS

Anni 359. & Constantinopolitana
anni 360.

quam oblato sibi ab eo comætu, tanta dilati temporis prolixitate deterriti, cum Arianis citius convenirent; aut saltem Legati orthodoxi, & tadio diuturnitatis & expensarum expavescerent, demerentur Arianorum Legatos; iniqueque cum illis consensu circa res fidei, Principis accessum simul & benevolentiam aucuparentur. Idque ita successit lugubri profus exitu. Legati enim Catholicæ partis eo tandem adducti sunt, ut Sirmiensis formulæ sibi oblatae subscriperint. Eaque Legatorum prævaricatio non paucos ad Arianas partes traduxit, ceteris spem animumque dejecit, universos gravi mœre afflixit. Ad Taurum quoque Comitum, quem Concilio cum armatorum manu præferebat, rescripsit Constantius; ut quacunque ratione univeros ad unum consensum adigeret, nec ante quam id factum esset, Synodum solvi, aut quemquam inde fineret egredi.

5. Reversi ad Synodum prævaricatores Legati, ab Episcopis Catholicis excommunicati sunt. Iste tamen fidei ardor non diu perduravit. Diversi enim in dies qua animorum dejectione, qua precibus & pollicitationibus, qua minis, qua vi, qua dolis & artibus, qua longioris mœre tadio, qua quietis & Ecclesiarum revisendarum desiderio, ad Arianos accedebant. Qui cum alio loco suos hæcenus conventus habuissent, ad primariam Ariminenſem Basilicam sese quasi victores transfulerunt, & de reliquis adhuc persistentibus deponendis, & exilio multandis deliberationem inie-runt. Quibusdam igitur ad eorum partes deficientibus, aliis adhuc persistentibus, Valens quasi benevolus arbiter, eorum qui supererant, futuras & proximas quasi miseratus calanitates, perinde ac si novam rationem adinvenisset, quæ timoratas etiam conscientias in tuto collocaret, proposuit se effecturum, ut relicta illa, qua molestabantur, Sirmiensis professione, id unum per commiserationem & summam Principis indulgentiam profiterentur, Filium Dei non esse creaturam, ut sunt cetera creata. Simulque celerem ejus propositionis una cum Tauro rem urgente, reliquorum subscriptionem obtinuit; qui ut erant sive tadio sive formidine victi, re minus pensulata inspecta, solumque considerantes, in duas duntaxat propositiones Catholicas consensum se præbere; quod Verbum non sit aliqua creatura; & quod omnibus creaturis dignitate præcellat; occasionem gloriandi dederunt Arianæ factioni, traxisse se in plenaria Synodo suos omnes adversarios ad profitemdum propriis scriptis, Filium Dei esse intra ordinem creaturarum: itaque commune cum his habere quidem, ut simul inter res creatas collocetur; quibus omnibus supereminet longe sublimiori, sed tamen creata, propterea excellentia.

6. Tameſi autem ibi subscribentes re melius perspecta gravi sint pudore suffusi, neque ulla sit hæresis sine animi consensu; nullatenus tamen sunt a gravi culpa excusabiles: quatenus rem immensi momenti præcipitanter & inconsiderate peregerunt. Eoque sensu, scribit Hieronymus, occasione generalis Concilii Ariminenſis, totum Orbem terrarum miratum fuisse se esse Arianum. Illudque Liberius Papa, & post eum Damasus reprobaverunt. Errant vero Rufinus & Socrates lib. 2. cap. 29. qui tempora confundentes, Liberii exilium, & Felicis in locum illius substitutionem, post Ariminenſem Synodum referunt; quæ tamen ante plures annos in Mediolanensi Conciliabulo contigerant. Dignissima porro sunt observata ea quæ ad Illyricos Episcopos scriptis, occasione Ariminenſis conventus, Romanorum nonaginta partim Italorum, partim Galliarum Episcoporum Concilium, præfide Damaso Papa, & refertur Synodica illa epistola apud Theodoritum lib. 2. capit. 17. *Sed in ipso principio ab his ipsis, qui Arimini novare ac retrahere compellebantur, eatenus res correctæ est, ut confiterentur sibi alia disputatione subreptum, quod non intelligerent Patrum sententia apud Nicæam constituta hoc esse contrarium. Neque enim præjudicium aliquod fieri potuit per numerum Arimini congregatum, quando constat neque Romanum Episcopum, cujus ante omnia expellenda erat sententia, neque Vincen-tium, qui tot annorum Episcopatum integre gesserat; neque alios talibus præbuisset consensum. Maxime cum isti ipsi, sicut diximus, qui per fraudem deflexisse videntur, meliorem consilio hac sibi displicere testati sint. Hæc Romana Synodus.*

1. Eodem anno 359, altera in Isauria civitate Seleucia coacta Synodus fuit, Orientalium Episcoporum centum quinquaginta, secundum Theodoritum; aut centum sexaginta, secundum Athanasium, erantque Arianis fere omnes. Hilarius Pictavorum Episcopus, qui ante a Synodo Biterrensi, quam Saturninus Arelatensis Episcopus convocarat, injuste depositus, propterea quod constanter Arianis obstitisset, ideoque in Phrygiam relegatus, nihilominus a Præfecto imperiali quarto sui exilii anno accessit, data refectionis copia, ut scribit Severus Sulpicius, ad istam Synodum profectus est. Interfuerunt quoque orthodoxi Episcopi Aegypti, qui cum Hilario Nicænam fidem strenue propugnauerunt. Interim Semiariani cum Arianis absolutis, quorum princeps erat Acacius Cæsareæ Palestinæ Episcopus, continuis disputationibus & vociferationibus acerrime inter se mutuo digladiati sunt; adeo ut Leonas Comes, quem Constantius Synodo præferebat, frustra enixus eos in concordiam, aut saltem in aliquam moderationem reducere, dixerit, se ab Imperatore quidem missum, ut Concilio modestorum hominum inter-esset. Verum subjunxit: *Cum implacabiliter simul omnes inconditis clamoribus obstrepatis, nec ullus rationi aut moderationi sit inter vos locus, in vestras revertimini Ecclesias, ibique vestras nugas agite.* Tunc Acaciana factio Semiarianorum factioni, quorum solam fidei professionem a Basilio Ancyrano sibi oblatam Constantius approbaverat, numero longe impar de Concilio abcessit, persistente intra Synodum Semiariana factione; quæ postmodum Acacianos, qui digressi erant, citavit ut reos de criminibus responsuros. At illis post iteratas citationes comparere detrectantibus, Synodus Acacium ipsum, Gregorium etiam Alexandriæ Episcopum, Uranium Tyri, Theodorum Cheretaporum urbis Phrygiæ, Theodosium Philadelphiæ, quæ est in Lydia, Evagrium Mitylenes insulæ, Leontium Tripolis in Lydia, & Eudoxium, qui primum Germanicæ Episcopus, deinde Antiochiæ Syriæ, abdicavit, simulque Patrophilum Scythopolis, alios etiam plerisque communionem exclusit. Sed hi condemnati ad Constantium convolant, & decem Legatos Seleuciensis Synodi anteverunt, ejusque animum præoccupant, qui vilis sepe fuit in Acacium propensior. Mens eorum qui Seleucia perstitissent, fuit, ut referat Athanasius, insistentem esse formulæ in Antiochena Synodo pro encænien edita: sic tamen ut affirmaretur Filii cum Patre similitudo, explosis nihilo secius duabus vocibus, *homousii* & *homousii*, tanquam novis, & damnata voce *Anomai*, hoc est, *dissimilis*. Formula ista Seleuciensis, quam refert Athanasius lib. de Synodis, sic exorditur: *Non resignimus authenticam in encænien Antiochiæ editam fidem.*

2. Ex sententia ergo Acacianorum indixit Constantius novum Constantinopoli Concilium Episcoporum quinquaginta, ex vicinis Provinciis accitorem, a quibus constata est nova fidei formula, quæ inter alia habet, ita referente Athanasio: *Nomen autem substantiæ simplicis a Patribus editum, ignotum populis, scandalum affert; & quod in sacris Litteris non continetur, placuit de medio tolli, & omnino nullam ejus mentionem fieri debere; quia sacra Littera nusquam substantia Patris & Filii meminere. Immo nec hypostasis sive substantia de Patre & Filio & Spiritu sancto nominari debet. Similem autem Patrem Filiumque loquantur & docent sacra Scriptura. Omnes porro hæreses, sive olim damnata, sive recens orta, contraria huic promulgatae Scripturae, anathema sunt. At præclate ingeniosæ Constantio exprobat Hilarius lib. contra Constantium: *Utitur etiam nunc, ut in ceteris artis suæ consuetudine, ut per recti speciem prava confirmet, & per rationis nomen insana constituat. Nolo, inquit, verba quæ scripta non sunt dici. Hoc tandem rogo quis Episcopus subeat? Et quis Apostolica predicationis veteri formam? Dic prius si recte dici putas. Nolo adversus nova venena novas medicamentorum compositiones: nolo adversus novos hostes nova bella; nolo adversus novas insidias consilia recentia. Et subinde: *Novitates vocum sed profanas devitari jubet Apostolus: tu cur pias excludis?***

3. Hic vero se prodit Constantii stupenda inconstancia, & effectus iræ Dei, comminantis per Isaiam adversus reprobos spiritum vertiginis, quæ est instabilitas judicii, mentisque contradictio ex cecitate orta, qua impii circumferuntur omni vento doctrinæ in nequitia hominum. Cum enim Constantius Antiochenam